

Read for the future ต่อยอดทุกเจอน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับเขตคลองเตย การันตี 'ไม่ใช่แค่ความรู้ แต่คือมิติสังคม'

เสาร์ ประชาชื่น

“ที่ผ่านมามีช่องว่างระหว่างวัย มีการแตกแยกทางความคิด มีไลฟ์สไตล์ที่ต่างสุดขั้ว ต่างคนต่างอยู่คนละมุม แต่ที่เราหลอมรวมให้อยู่ด้วยกันอย่างถ้อยถ้อยด้วยใจ ผู้สูงวัย หยิบหนังสือมาอ่านแต่ยังไม่เข้าใจ เพราะใช้ภาษาสมัยใหม่ และมีภาษาอังกฤษปน แล้วนักศึกษา สกร.ของเราช่วยอธิบายให้ฟังว่า คุณป้าครับ อันนี้หมายความว่าอย่างนี้ มันเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สูงวัยที่พยายามก้าวให้ทันโลก กับคนรุ่นใหม่ เลยกลายเป็นภาพที่คน 2 ช่วงวัยอ่านหนังสือร่วมกัน”

คือคำบอกเล่าของ ธเนศ หลงศรี ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับเขตคลองเตย กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) ต่อคำถามถึงโมเมนต์ประทับใจที่เกิดขึ้นในห้องสมุดของศูนย์ อันเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ตามบทบาทของ สกร. สังเกตกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยยกระดับมาจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ตั้งที่ศูนย์ผู้สูงอายุยุคเจน Z

หนังสือเพียง 1 เล่ม ชื่อความเพียง 1 บรรทัด หรือศัพท์แสงเพียง 1 คำ กลายเป็น ‘ตัวกลาง’ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจเนอเรชั่น ที่ ผอ.สกร.คลองเตย มองว่าไม่ใช่แค่เรื่องของความรู้ทักษะ และประสบการณ์จากหนังสือเท่านั้น แต่มันคือ ‘มิติของสังคม’ ซึ่งควรผลักดันให้เกิดในหลายพื้นที่

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้แห่งนี้ คือหนึ่งในหน่วยงานที่เข้าร่วม โครงการ Read for the Future ส่งเสริมการอ่าน สร้างอนาคต ซึ่งบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) และ มูลนิธิเสริมกล้า สนับสนุนการอ่าน การเรียนรู้และพัฒนาทักษะทุกมิติ เพื่อคุณภาพชีวิต อันจะส่งผลต่อคุณภาพประเทศ ผ่านการจัดหาหนังสือดี มีประโยชน์

ธเนศ หลงศรี

หลังรับมอบหนังสือหลากหลายและทันสมัย เมื่อปลายปี'68 ที่เพิ่งผ่านไปหมาดๆ ธเนศย้ำชัดว่า ‘คุ้มค่า’ ตามสถิติมีคนอ่านทุกเล่ม! “หนังสือที่ได้รับมาจากโครงการ Read for the future เราพูดได้เต็มปากว่า มีอัตราการใช้ดี คู่ค่างที่ได้น่ามาขอบใจทางเรา ต่อไปนี่จะเป็นกำไร เพราะสถิติคนอ่าน ทุกเล่มมีการใช้หมด จึงอยากนำเรียนว่า การมอบหนังสือให้ห้องสมุดของเรา ถือว่าเป็นการส่งมอบสิ่งดีๆ ให้กับชุมชน อย่างคุ้มค่าจริงๆ” ผอ.สกร.คลองเตยยืนยัน

ก่อนย้อนเล่าว่า เมื่อครั้งที่ค่าเสียงหนังสือเหล่านี้เข้ามาถึงห้องสมุด ยอมรับว่า ‘ตื่นเต้น’ “อย่างแรก ผมบอกให้น้องๆ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดเอามาโชว์ด้านหน้าในพื้นที่ที่ปะทะสายตามากที่สุด คนเดินเข้ามาดู เห็นเลย คนก็เดินมาดู ถามว่าอัตราการใช้ดี คู่ค่างที่ได้น่ามาขอบใจทางเรา ต่อไปนี่จะเป็นกำไร เพราะสถิติคนอ่าน ทุกเล่มมีการใช้หมด จึงอยากนำเรียนว่า การมอบหนังสือให้ห้องสมุดของเรา ถือว่าเป็นการส่งมอบสิ่งดีๆ ให้กับชุมชน อย่างคุ้มค่าจริงๆ” ผอ.สกร.คลองเตยยืนยัน

ก่อนย้อนเล่าว่า เมื่อครั้งที่ค่าเสียงหนังสือเหล่านี้เข้ามาถึงห้องสมุด ยอมรับว่า ‘ตื่นเต้น’ “อย่างแรก ผมบอกให้น้องๆ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดเอามาโชว์ด้านหน้าในพื้นที่ที่ปะทะสายตามากที่สุด คนเดินเข้ามาดู เห็นเลย คนก็เดินมาดู ถามว่าอัตราการใช้ดี คู่ค่างที่ได้น่ามาขอบใจทางเรา ต่อไปนี่จะเป็นกำไร เพราะสถิติคนอ่าน ทุกเล่มมีการใช้หมด จึงอยากนำเรียนว่า การมอบหนังสือให้ห้องสมุดของเรา ถือว่าเป็นการส่งมอบสิ่งดีๆ ให้กับชุมชน อย่างคุ้มค่าจริงๆ” ผอ.สกร.คลองเตยยืนยัน

เปิดสถิติเล่มฮิต การ์ตูน ‘มีคนอ่านทุกเล่ม’ เรียนรู้ตลอดชีวิต ท่ามกลางใจหายท้าทาย ครั้นถามถึงเล่มฮิตติดเทรนด์คลองเตย ได้คำตอบว่า หนังสือ

ของโครงการที่ได้รับความสนใจมาก ได้แก่ Restorative Cities ให้นครเขียวใจใจ ของ Jenny Roe, Layla McCay แปลโดย ฐามโสธรประภากร, จักรवालบ้าน โดย ทีมงานไพบาน, รุกสยามในพระนามของพระเจ้า (Pour la plus grande gloire de Dieu) ของ Morgan Sportes แปลโดย กรรณิกา จรรย์แสง ซึ่งเป็นนวนิยายประวัติศาสตร์ และ Happy City ประพันธ์โดยชาร์ลส์ มอนทโกเมอรี แปลโดย พินดา พิธิบุรุษ

“เมื่อดูจากรายการหนังสือข้างต้น เราจะเห็นความต่างของกลุ่มเป้าหมายพอสมควร หนังสือของสำนักพิมพ์มติชน ส่วนใหญ่เด็กเยาวชน คนหนุ่มสาว ให้ความสนใจมาก แต่ละเล่มเป็นหนังสือดี ที่การันตีดี หนังสือทุกเล่ม นักศึกษาของ สกร.ได้อ่าน”

แน่นอนว่า ไม่ใช่เพียงนักศึกษา สกร.ที่ได้สัมผัสประสบการณ์ผ่านตัวอักษร หากแต่รวมถึงผู้เข้าใช้บริการอื่นๆ ซึ่ง ธเนศเผยว่า เกือบทุกช่วงวัย ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเข้าเยี่ยมชมห้องสมุดแห่งนี้ ซึ่งตั้งอยู่ในอาคาร 4 ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ ที่เรียกกันติดปากว่า ‘ห้องฟ้าจำลอง’ แลนด์มาร์กแห่งการเจริญรุ่งเรืองแห่งในย่านคลองเตย กรุงเทพฯ

“หลักๆ ประกอบด้วยกลุ่มผู้สูงอายุที่มารับบริการทุกวัน กลุ่มที่ 2 คือ นักเรียน นักศึกษา ซึ่งมีทั้งนักศึกษาของ สกร.เองและจากสถานศึกษาใกล้เคียง เช่น โรงเรียนปทุมคงคา โรงเรียนดาราคาม ซึ่งตั้งเลียบเรียน เด็กๆ จะแวะเข้ามาทักทายกันก่อน รอมักปอกขนมมาจับ ก็จะเป็นช่วงเวลาที่เขาคุยหนังสือไปด้วย ทำกิจกรรมไปด้วย

อีกกลุ่มหนึ่งคือ ประชาชนทั่วไป ซึ่งสัดส่วนอาจจะน้อยถ้าเทียบกับ 2 กลุ่มแรก ถือเป็นโจทย์ที่ท้าทายสำหรับเราว่าจะทำอย่างไรที่จะดึงคนกลุ่มนี้เข้ามาใช้บริการห้องสมุดของเราให้มากขึ้น” คำตอบนี้ เชื่อมโยงกลับไปถึงบรรทัดแรกของคำบอกเล่าในเรื่องราวของ ‘คนต่างวัย’ ที่ได้ปฏิสัมพันธ์ ถ่ายทอดประสบการณ์โดยมีหนังสือเป็นสื่อกลาง

“...หนังสือที่ได้รับมาจากโครงการ Read for the future เราพูดได้เต็มปากว่ามีอัตราการใช้ดี สถิติคนอ่าน ทุกเล่มมีการใช้หมด การมอบหนังสือให้ห้องสมุดของเรา ถือว่าเป็นการส่งมอบสิ่งดีๆ ให้กับชุมชน อย่างคุ้มค่าจริงๆ...”

ธเนศ หลงศรี
ผอ.ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับเขตคลองเตย
กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.)

ขอบคุณ ‘มูลนิธิเสริมกล้า’ ดิดอวาททางปัญญาทุกช่วงวัย

ผอ.สกร.คลองเตยชี้ชวนให้ชมมุมต่างๆ ของห้องสมุด หนังสือจากโครงการถูกจัดวางอย่างโดดเด่น เผยให้เห็นร่องรอยการใช้งาน ตราประทับด้วยหมึกสีน้ำเงินท้ายเล่ม ปรากฏว่า ‘ยืม-คืน’ แม้ส่วนใหญ่ นิยมนั่งอ่านภายในห้องสมุด

“กลุ่มเป้าหมายของเราหลายช่วงวัย ทั้งเด็ก เยาวชน หนุ่มสาว วัยทำงาน และผู้สูงอายุ ซึ่งปัจจุบันคลองเตยมีผู้สูงวัยค่อนข้างมาก หนังสือที่รองรับความต้องการของกลุ่มนี้อาจจะได้รับความนิยม หรือมีการใช้ซ้ำมาก คือ แนวนับเชิงใจใจใจ ที่ต้องท้าว พักผ่อน สูดอากาศที่มีชั้นตอนการทำ หรือเรื่องสุขภาพ การออกกำลังกาย โยคะ สันทนาการ นันทนาการ การยกระดับคุณภาพทางกาย ทางใจ

เรามีสถานศึกษาใกล้ๆ ทั้งโรงเรียนปทุมคงคา โรงเรียนดาราคาม รวมถึง สกร.คลองเตยเรา ในภาคเรียนนี้มีผู้เรียนเป็นพันคน เรามีศูนย์การเรียนรู้ 15 แห่ง ผมมอบให้ครูแต่ละแห่งนำผู้เรียนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบเข้ามาใช้บริการห้องสมุดทุกสัปดาห์ ในทุกวันอาทิตย์ เพราะฉะนั้นถ้าวันอาทิตย์จะเห็นนักศึกษา นั่งเดิมนี่ นี่ก็เป็นอีกหนึ่งกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่ใช้บริการในนี้ นักศึกษาที่จะเดินไปหยิบหนังสือที่ตัวเองสนใจ โดยจะมีใบงานว่าวันนี้อ่านหนังสืออะไร ใจความสำคัญคืออะไร ได้ประโยชน์อะไรจากหนังสือเล่มนี้”

นอกจากหนังสือ มุมเด็ก มุมกิจกรรมเวิร์กช็อปซึ่งคัดค้านเป็นอย่างไร ยังมีห้องคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้คนทุกช่วงวัยได้พัฒนาทักษะด้านต่างๆ โดยมีผู้ให้ความช่วยเหลือแบบออร์แกนิก มีแต่ผู้ใช้จริง ไม่มีแวนจัดตั้ง “เรามีคอมพิวเตอร์ อีบุ๊ก เกมสกีฬาสาระ และอื่นๆ ให้ได้เรียนรู้ แต่อย่างหนึ่งที่ต้องควบคุมคือ กิจกรรม เพราะอยากให้พื้นที่ในห้องสมุดมีชีวิต สามารถอ่านหนังสือ เรียนรู้ผ่านออนไลน์ และทำกิจกรรมได้ครบอยู่ที่นี้ หากมีแค่หนังสืออย่างเดียว จะมีแค่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนเจนเนอเรชั่น X Y เท่านั้น เจนอื่นอาจไม่เข้าห้องสมุดเลย อีกเรื่องหนึ่งที่มีโครงการจะทำ แต่คงต้องใช้เวลา คือ เราพยายามปรับรูปแบบห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดดิจิทัล เด็กและวัยรุ่นอาจชอบการ์ตูน

นวนิยาย รวมถึงนวนาย ซึ่งเราต้องมีไว้ใช้พอร์ท” ผอ.ธเนศเผย วิสัยทัศน์เปิดกว้าง พร้อมฝากถ้อยคำขอบคุณถึงผู้สนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อเสริมกล้า เสริมแกร่ง เสริมแรงแห่ง

“ในอนาคตของ สกร.ระดับเขตคลองเตย ห้องสมุดของเราต้องของชอบพระคุณ เครื่องคิดเลขและมูลนิธิเสริมกล้าเป็นอย่างดีที่ได้ให้ความอนุเคราะห์นำหนังสือดีๆ มามอบให้ประชาชนในเขตคลองเตยได้อ่านได้ความรู้ ประสบการณ์กันอย่างมากมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เปรียบเสมือนการติดอาวุธทางปัญญาให้กับเยาวชน ให้ผู้เรียน ให้ประชาชนของเรา ให้มีโลกทัศน์ ความคิดความอ่านที่กว้างไกลขึ้น สิ่งเหล่านี้ เราจะนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างสมดุล และปกติสุข รวมถึงการประกอบอาชีพได้อย่างดี” ผอ.สกร.คลองเตยทิ้งท้ายด้วยรอยยิ้ม

พินอภานต์ ไพรัช

ฟังเสียง เจน Z พัดเบิ้ล ‘ดีเยี่ยมอย่างไม่น่าเชื่อ’ ตรงความต้องการ อายุ 80 ยิ่งอายุ ‘เอโอ’

จากนั้นเจ้าหน้าที่เจน Z อย่าง พินอภานต์ ไพรัช นักวิชาการศึกษา ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับเขตคลองเตย รับผิดชอบ เล่าในมุมคนรุ่นใหม่ ทั้งในฐานะ ‘คนใน’ และ ‘คนอ่าน’ โดยกระซิบเสียงดังฟังชัดว่า ชื่นชอบหนังสือ ‘ประวัติศาสตร์อยุธยา หัวศรธรรมสู่โลกใหม่’ ผลงาน คริส เบเคอร์ และสาธุ พงษ์ไพจิตร สำนักพิมพ์มติชน พิมพ์ครั้งที่ 4 ปกใหม่ ซึ่งได้รับจากโครงการ Read for the future

“ผมเป็นคนเจน Z ที่ชอบประวัติศาสตร์ เพราะเชื่อว่าการพัฒนาไปข้างหน้า ต้องเรียนรู้จากสิ่งเก่าที่มีมาแต่ดั้งเดิม หนังสือเล่มนี้มีหลายแง่มุม ประวัติศาสตร์บอกเราว่าทุกอย่างจะผ่านไปไม่ได้ ไม่ว่าจะโรคภัยไข้เจ็บ โรคห่า รวมถึงถึงสงคราม โรคห่า ยิ่งอ่านเล่มนี้ตั้งแต่ต้นก็ยิ่งเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบัน โดยนำมาปรับใช้ในชีวิตจริงได้ด้วย” พินอภานต์เล่า

จากนั้นเผยข้อมูลว่า หนังสือที่ได้รับสนับสนุนจากโครงการ Read for the future ส่วนใหญ่ คือประเภทที่ทางศูนย์ต้องการพอดีพอดี “หนังสือเปรียบเสมือนพลังงานสะอาดที่จะต้องหมุนเปลี่ยนไปเรื่อยๆ จนหมดอายุ หนังสือเหล่านี้ที่ได้รับจากโครงการ ผมว่าคนในสังคมยุคนี้ชอบอ่าน แต่เราอาจจะไม่สามารถหาได้ครบถ้วนด้วยงบประมาณจำกัด

หนังสือชุดนี้ได้รับผลตอบรับที่ดีเยี่ยมอย่างไม่น่าเชื่อ บางคนที่เราไม่คิดว่าเขาจะอ่าน กลับสนใจอ่าน บางคนก็พกติดตัวแต่หน่วยย พอเราไปแนะนำว่ามีหนังสือใหม่จากโครงการ เขาก็หยิบมาอ่าน

บางคนอายุ 70-80 ยังอ่านเรื่อง เอโอ จากเล่ม เรียนรู้ด้วย AI ของอนุรักษ์ กิจใหญ่ลวกร สำนักพิมพ์ แมงมุมก็ ได้รับมาจากโครงการเช่นกัน เพราะอยากรู้ทั่วโลกไปถึงไหนแล้ว” พินอภานต์เล่า พร้อมย้ำด้วยว่า สิ่งที่ต้องการไม่ใช่เงินบริจาค แต่ต้องการพันธมิตรในการสนับสนุนให้อีโคซิสเต็ม หรือระบบนิเวศของศูนย์การเรียนรู้เติบโต

“เราต้องการเครื่องมือ เนื้อหา เวิร์กช็อป ให้นคนในพื้นที่คลองเตยพัฒนาขึ้นในทุกช่วงวัย และตลอดเวลา” นักวิชาการศึกษา เจน Z ที่ทำขานแน่นอนว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตในเวอร์ชันทั่วถึงและเท่าเทียม นั้น ไม่ง่าย ทว่า หากหลายภาคส่วนยังคงเดินหน้าหาหนทางโดยมุ่งหวังให้เงินไม่ได้อย่างยั่งยืน หากเพียงคำสหายหุระระดับเอกสารถาวร

ทีมข่าวเฉพาะกิจ - เรื่อง
สุรินทร์ มุขศรี - ภาพ